

ISO 9001
DNV
SERTIFIOTTU
ORGANISAATIO

Ummessaolevien ja heruvien ruokinta

PRO
Agria

Minna Norismaa
ProAgria Pohjois-Karjala
Cow Signals adviser©
ProAgria huippuosaja –lypsylehmien
ruokinta, terveys ja hyvinvointi
p. 040 3012431,
minna.norismaa@proagria.fi

(Kuvat M.Norismaa ellei erikseen mainintaa)

ISO 9001
DNV
SERTIFIOTTU
ORGANISAATIO

Onnistunut umpikausi pohjustaa Agria hyvän lypsykauden...

PRO
Agria

ISO 9001
DNV
SERTIFIOTTU
ORGANISAATIO

PRO
Agria ...sekä varmistaa tiinehtymisen

Näkyvä kiima 35 päivän sisällä poikimisesta

Tiineeksi ensimmäiseen siemennykseen 80-90 päivän lepokauden päätteeksi

Onnistunut poikiminen 365 – 390 vuorokauden kuluessa

ISO 9001
DNV
SERTIFIOTTU
ORGANISAATIO

PRO
Agria Hedelmällisyyteen vaikuttavia tekijöitä

- *Umpikauden ruokinta*
- *Herutusvaiheen syönti*
– *energiatasapaino*
- Poikimisen onnistuminen (hygienia, poikimavaikeus, sairaudet)
- Eläinten terveys
- Olosuhteet (parret, liukkaus, ilman laatu, eläintiheys, ruokintatila, valon määrä)
- Ihmiset!

 n-75 % "ongelmista" liittyy ensimmäisiin kuukausiin poikimisen jälkeen -> loppulypsykauden-, umpikauden-, tunnutus- ja herutuskauden ruokinta, onnistuiko?

Vai "pilasinko" omalla toiminnallani onnistuneen ruokinnan...

 Mistä negatiivinen energiatase Agria syntyy?

Ei suuresta maitomäärästä..

.. Vaan liian vähäisestä syönnistä

COW SIGNALS®
 learn @ earn

Tavoitteet ummessaolokauden ruokinnalle

- Hyvä tiinehtyminen poikimisen jälkeen
- Maksimoida kuiva-aineen syönti poikimisen jälkeen
- Poikimisen aikaan ja sen jälkeen terve sekä tuottava lehmä
  - Hyväkuntoinen vasikka

Umpikauden ruokinta

- Energia
  - Dieetin energia 9 - 9,5 MJ/kg ka

Kun energiaa liikaa....

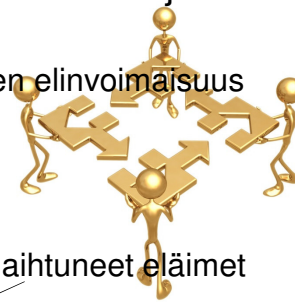
- Syönti lisääntyy hitaammin
- > Ketoosin riski kasvaa
- > Hedelmällisyysongelmat
- > Heikommat maidon pitoisuudet

Näitä ennaltaehkäistään

- Lihavan lehmän syöntikyky poikimisen jälkeen on heikompi -> riskit kasvaa:
  - Polttaa enemmän kudosisvarastoja
  - Poikimahalvaus
  - Vaikeat poikimiset, vasikoiden elinvoimaisuus
  - Ketoosi, syöntihäiriöt
  - Utaretulehdukset
  - Sorkkakuume
  - Rasvamaksa, voimakkaasti laihtuneet eläimet
  - Hedelmällisyysongelmat

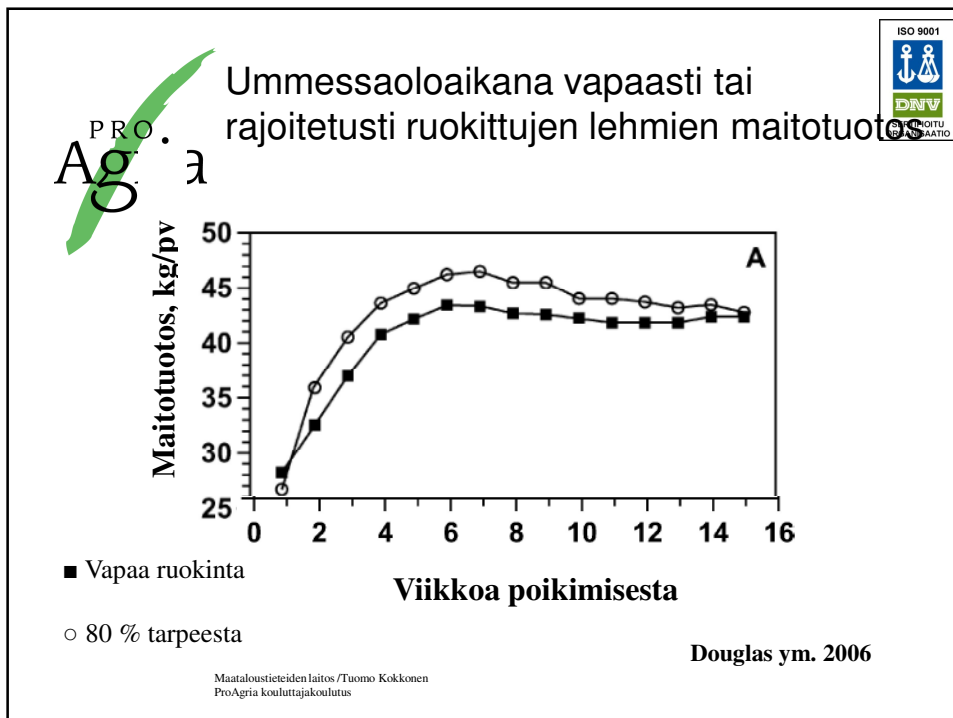
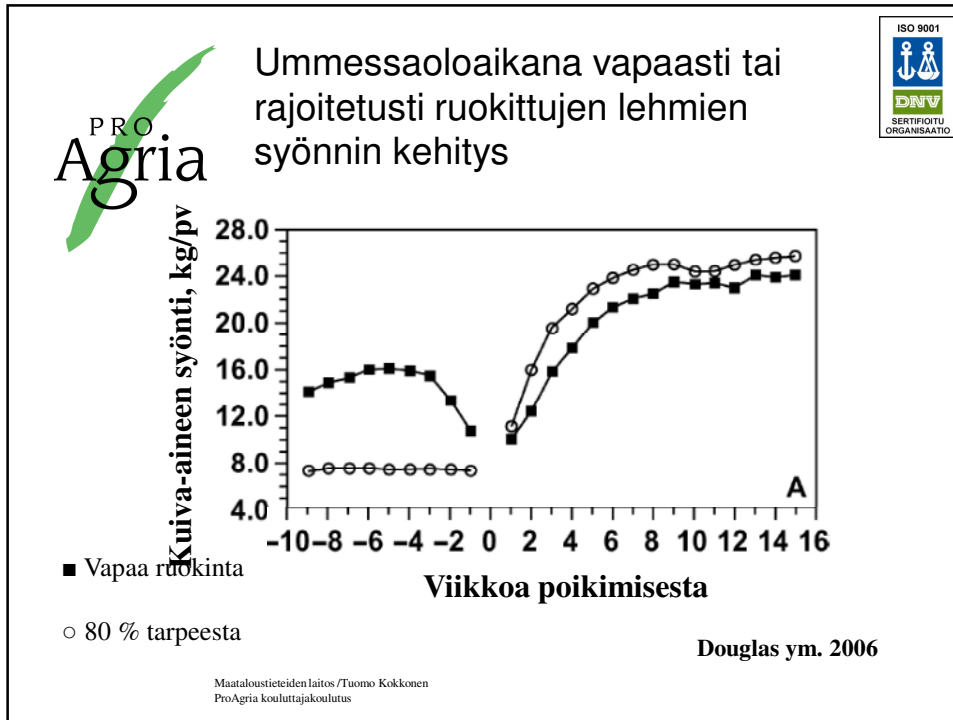

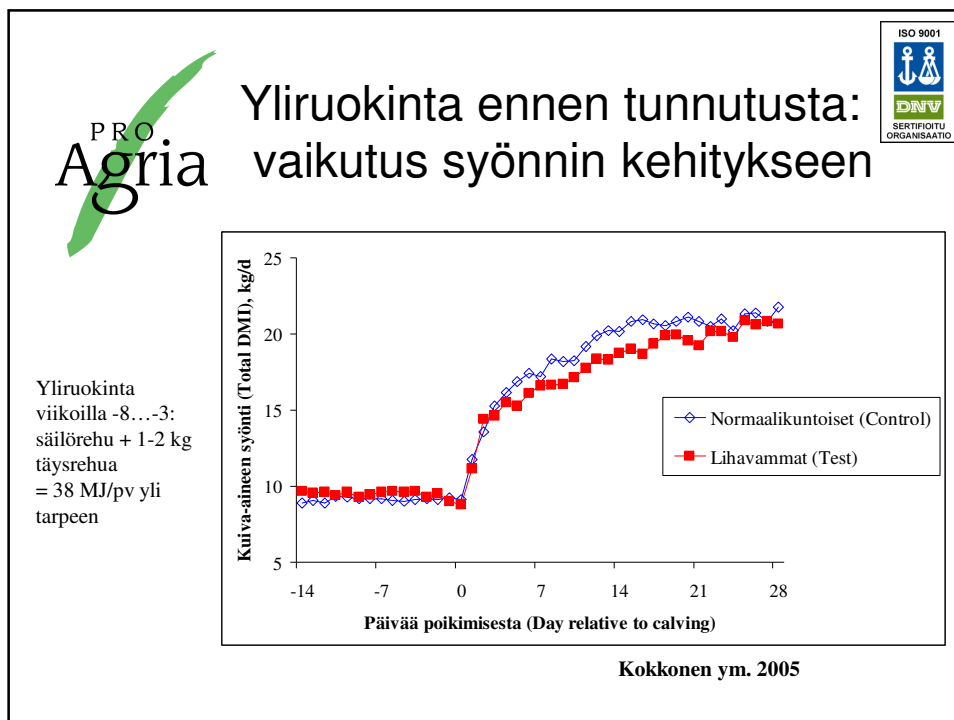
Karkearehujen rehuarvoja

	D arvo	MJ	Rv	NDF	Ca	F	Mg
Myöhäinen säilörehu	600	9,6	100 - 120	660	3,8	2,2	1,5
KokoviljaSR(ohra) *	640	9,9	100	500	2,0	2,5	1,3
Heinä	630	9,0 - 9,9	100 - 140	630	3,0	3,6	1,2
Olki	430	6,0	40	830	2,8	1,0	1,0
Lypsävien nurmi SR	680-700	11,0 - 11,5	130-160	520-580	3,8 - 6,0	3,2	1,7
50 %apilaa säilörehu	640	10,2	170	480 - 520	9,0	2,4	2,2

*) huom. Korjuuaste. Energian osuus voi olla suurempi riippuen jyvien osuudesta

PRO Agria

Karjan terveystiedot
KarjaKompassi -ruokinnan optimoinnissa

ISO 9001
DNV
SERTIFIOTTU
ORGANISAATIO

Poikimaväli, pv	427
Ummessaolokauden pituus, pv	56
Siemennyksiä/poikiminen	2
Keskipoikimakerta	3

pv poikimisesta	Ensikot		Lehmät	
	<= 120 pv	> 120 pv	<= 120 pv	> 120 pv
maidon urea 13.8.2012	10	22,01	13,84	17,20
rasva/valkuaisuhde 13.8.2012	1,22	0,97	1,42	1,12
kuntoluokka 16.4.2012	3	3+	3-	3
asetonitauti Viim. 12 kk ←	0	0	3	0
sorkkasairaudet Viim. 12 kk				

Rasva/valkuaisuhde alle 1,1 = väkirehuvaltainen ruokinta
Rasva/valkuaisuhde yli 1,4 = ruokinnassa energiavaje

Umpikauden ruokinnan onnistuminen....??

Table: dry matter intake around calving

Period	Heifers	2nd and subs. lactation
D21 before calving	10.0 kg	12.7 kg
3 weeks before calving	9.7 kg	11.5 kg
Day before calving	7.3 kg	8.7 kg
Week 1	14 kg	16 kg
Week 2	16 kg	19 kg
Week 3	16.7 kg	20.7 kg
Week 4	18 kg	21.6 kg
Week 5	19 kg	24 kg

M.Hutjens, E. Aalseth. Caring for Transition Cows. W.D. Hoards & Sons, Fort Atkinson; 2005.

Feed intake rises in the weeks after calving, until around week 6.

CowSIGNALS®
learn @ earn

15

PRO Agria

Kausiraportti kertoo mm. ruokinnan onnistumisen tuloksia

Ensikot	15	24,4	12	22,2	4,22	3,73	131	20
2. lypsykausi	18	28,5	16	27,6	4,36	3,46	202	21
Vanhemmat	16	30,6	16	28,3	4,46	3,46	198	17
<60 pv polkimisestä	5	33,3	4	33,4	4,10	3,11	248	21
60-120 pv	6	35,1	3	37,9	4,25	3,00	45	23
120-180 pv	9	32,8	10	31,7	4,39	3,48	220	19
>180 pv polkimisestä	29	24,0	27	22,2	4,44	3,74	179	17

- **Alle 60 pv maitomäärä pieni** -> Umpikauden ruokinta?
Syönnissä ongelmia?
- **60-120pv pieni/suuri** -> umpi-, herutuskauden ruokinta?
- **120-180 pv pieni/vaihtelee** -> lypsykauden ruokinnan tarkistus

ISO 9001
DNV
SERTIFIOTTU
ORGANISAATIO

Lypsävien säilörehu + olkiruokinta

Lypsävät   Umpilehmät

	Lypsävät	Umpilehmät		Yks.	Lehmät	Umm.
Väkirehu-%	47.03	1.67				
DIV. g/kg ka	99.17	73.43				
Syönti kg ka/pv	24.14	8.58				
tuot						
0 Kevätsato 710	32,61	14,08	Yleistä			
0 Heinä 9.12.12	0,00	0,00	ka	g/kg	528	486
1 Kauran ja ohran olki	0,00	3,44	ME (k)	MJ/eläin/pv	264	83
			ME maidontuotantoon (k)	MJ/eläin/pv	191	
			Väkirehun osuus		0,47	0,02
			Max syönti	kg ka/pv	24,13	12,57
			ka-syönti	kg ka/pv	24,14	8,58
			Valkuainen			
Seosvilja 195 e/tn	9,21	0,00	rv	g/kg ka	176	120
1 A-Rehu RypsiTiivist	3,69	0,00	OIV	g/kg ka	99	73
2 Tunnu-Melli	-	0,16	OIV maidontuotantoon	g/kg ka	76	
3 Pihatto-Melli	0,20	-	PVT			11
Ravintoaineraajat						
		Lehmät			Umm.	
	Yksikkö	Min.	Tot.	Maks.	Min.	Tot.
ME (k)	MJ/kg ka	0,00	10,94		8,99	9,67
ME maidontuotantoon	MJ/ekm kg	4,69	5,68	5,70		
Väkirehun osuus	osuus	0,00	0,47	0,60		
Karkearehun osuus	osuus	0,39	0,52		0,59	0,98
rv	g/kg ka	0,00	175,88		119,99	120,00
DIV	g/kg ka	0,00	99,17		69,99	73,43

ISO 9001
DNV
SERTIFIOTTU
ORGANISAATIO

Kun umppareilla vapaasti lypsävien säilörehua

Lypsävät   Umpilehmät

	Lypsävät	Umpilehmät		Yks.	Lehmät	Umm.
Väkirehu-%	47.03	1.67				
DIV. g/kg ka	99.17	86.40				
Syönti kg ka/pv	24.14	9.76				
tuot						
0 Kevätsato 710	32,61	24,49	Yleistä			
0 Heinä 9.12.12	0,00	-	ka	g/kg	528	396
1 Kauran ja ohran olki	0,00	-	ME (k)	MJ/eläin/pv	264	112
			ME maidontuotantoon (k)	MJ/eläin/pv	191	
			Väkirehun osuus		0,47	0,02
			Max syönti	kg ka/pv	24,13	10,58
			ka-syönti	kg ka/pv	24,14	9,76
			Valkuainen			
Seosvilja 195 e/tn	9,21	0,00	rv	g/kg ka	176	162
1 A-Rehu RypsiTiivist	3,69	0,00	OIV	g/kg ka	99	86
2 Tunnu-Melli	-	0,18	OIV maidontuotantoon	g/kg ka	76	
3 Pihatto-Melli	0,20	-	PVT	g/kg ka	31	34
Ravintoaineraajat						
		Lehmät			Umm.	
	Yksikkö	Min.	Tot.	Maks.	Min.	Tot.
ME (k)	MJ/kg ka	0,00	10,94		8,99	11,48
ME maidontuotantoon	MJ/ekm kg	4,69	5,68	5,70		
Väkirehun osuus	osuus	0,00	0,47	0,60		
Karkearehun osuus	osuus	0,39	0,52		0,59	0,98
rv	g/kg ka	0,00	175,88		119,99	162,20
OIV	g/kg ka	0,00	99,17		69,99	86,40

Säilörehun määrää rajoitettu

	Lypsävät	Umpilehmät		Yks.	Lehmät	Umm.
Väkirehu-%	47,03	1,67				
OIV, g/kg ka	99,17	86,40				
Syönti kg ka/pv	24,14	7,18				
Rehut						
450 Kevätsato 710	32,61	18,02	Yleistä ka	g/kg	528	396
060 Heinä 9.12.12	0,00	-	ME (k)	MJ/eläm/pv	264	83
001 Kauran ja ohran olki	0,00	-	ME maidontuotantoon (k)	MJ/eläm/pv	191	
			Väkirehun osuus		0,47	0,02
			Max syönti	kg ka/pv	24,13	10,52
			ka-syönti	kg ka/pv	24,14	7,18
Lehmät						
			Valkuainen			
			rv	g/kg ka	176	162
			OIV	g/kg ka	99	86
Ravintoainerajat						
			Lehmät			Umm.
			Tot.	Min.		Tot.
ME (k)	MJ/kg ka	0,00	10,94	8,99		11,55
ME maidontuot.	MJ/ekm kg	4,69	5,68	5,70		
Väkirehun osuus	osuus	0,00	0,47	0,60		
Karkearehun osu	osuus	0,39	0,52		0,59	0,98
rv	g/kg ka	0,00	175,88		119,99	162,20
OIV	g/kg ka	0,00	99,17		69,99	86,40

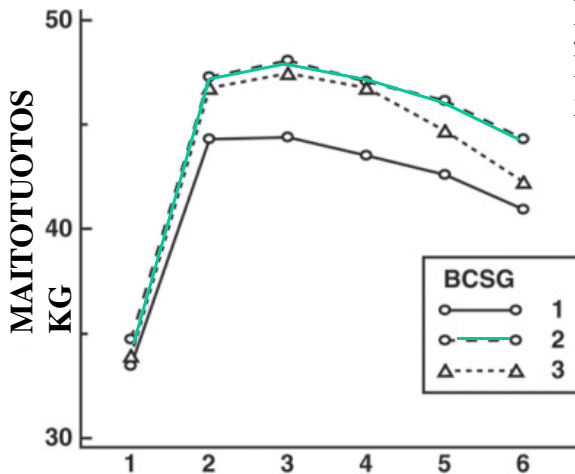

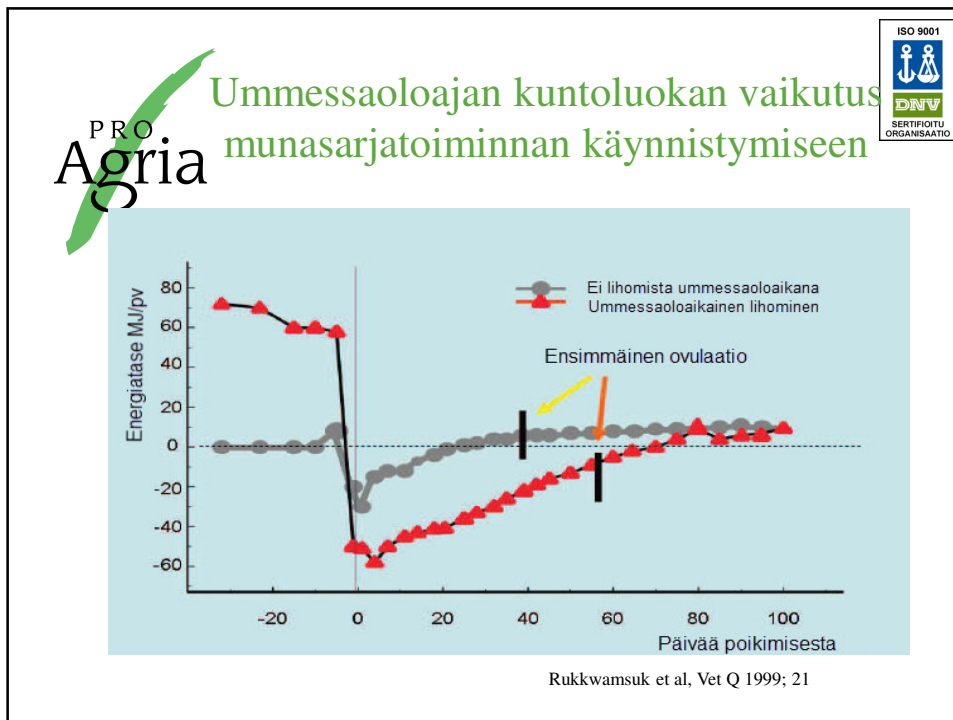
Kuntoluokka umpeen mennessä vaikuttaa tuotokseen!

Lähde: Machao ym. Journal of Dairy Science 2010

Vaihe	BCSG 1 (< 3)	BCSG 2 (= 3)	BCSG 3 (> 3)
1	~35	~35	~35
2	~45	~47	~48
3	~45	~48	~49
4	~44	~47	~48
5	~43	~46	~47
6	~41	~44	~45

PRO Agria

Umpilehmän valkuaisruokinta

- 120 - 130 g / kg ka dieetin raakavalkuaispitoisuus ummessaoloajan ruokinnassa riittää ehkäisemään emän valkuaisvarastojen ennen aikaisen kuluttamisen
- Umpikauden ruokinnan valkuaispitoisuuden nostaminen
  - Voi lisätä maitotuotosta, jos umpilehmien dieetissä on runsaasti olkea tai heinää
  - Ei yleensä vaikuta tuotokseen, jos umpilehmien ruokinta on suurelta osin nurmisäilörehua
    - Tunnuksessa viljaa kannattaa täydentää pienellä määrällä esim. rypsirouhetta

Maataloustieteiden laitos /Tuomo Kokkonen
ProAgria kouluttajakoulu

ISO 9001

PRO Agria Umppareiden kivennäisruokinta

- Oikeat kivennäissuhteet
- Oikea kivennäisvalinta

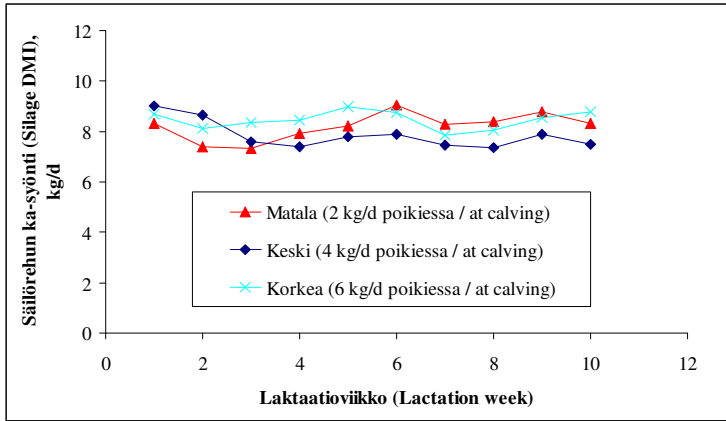

- Jälkeisten jäänti
- Piilevät ja esiintyvät halvaukset
Juokutusmaha-sairaudet (3 vk)
Solut
ruokahaluttomuus
- Kiimakierto alkaa hitaammin
E-vit, A-vit, Jodi
Mg ja Na puute, liikaa Kalia

ISO 9001

PRO Agria Tunnutuskauden väkirehumäärän vaikutus poikimisen jälkeiseen säilörehun syöntiin

Säilörehun ka-syönti (Silage DMI), kg/d

Laktaatioviikko (Lactation week)

Legend:

- ▲— Matala (2 kg/d poikiessa / at calving)
- ◆— Keski (4 kg/d poikiessa / at calving)
- ×— Korkea (6 kg/d poikiessa / at calving)

Kokkonen ym. 2004

Maataloustieteiden laitos / Tuomo Kokkonen
ProAgria kouluttajakoulu

Stressitön poikimalinja

2-3 viikkoa ennen poikimista – poikiminen - 2-3 viikkoa poikimisesta

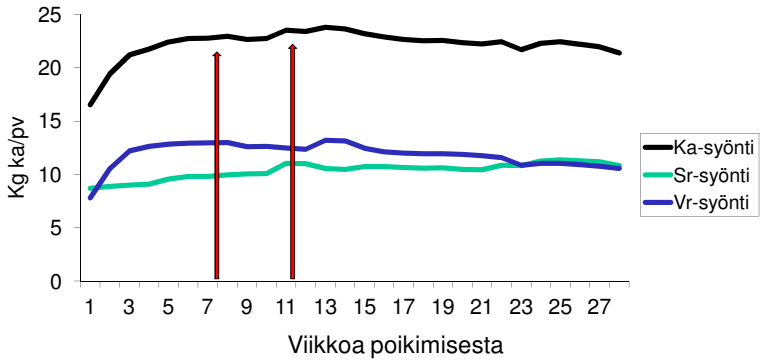

Syönnin kehitys poikimisen jälkeen

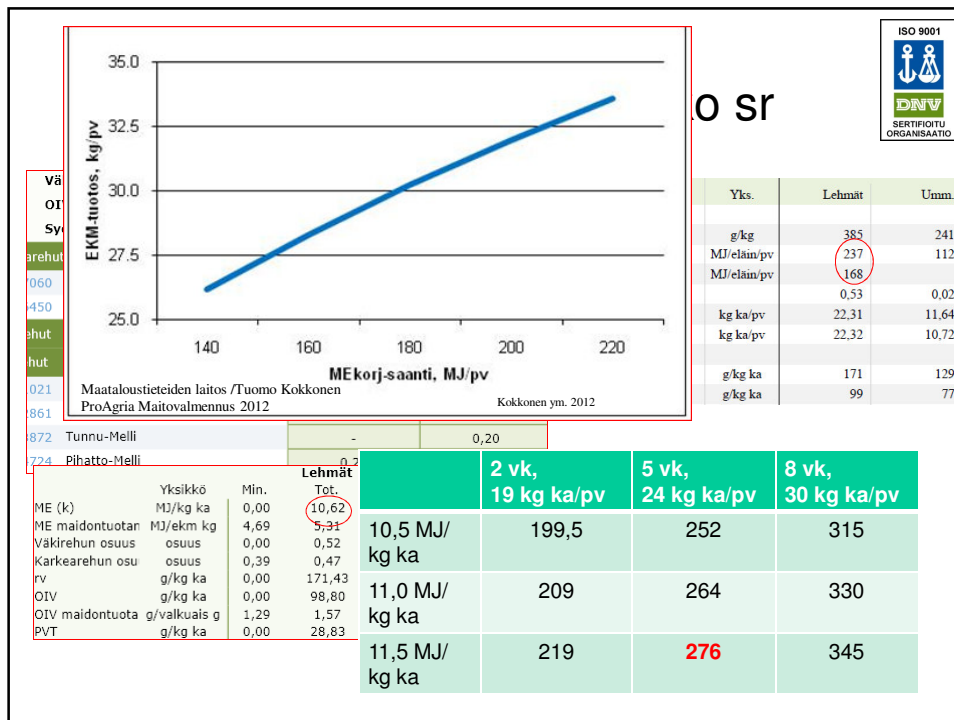
Viikkoa poikimisesta	Ka-syönti (kg ka/pv)	Sr-syönti (kg ka/pv)	Vr-syönti (kg ka/pv)
1	17	8	8
3	21	9	12
5	22	10	13
7	23	10	13
9	23	10	13
11	23	11	13
13	24	11	13
15	23	11	12
17	23	11	12
19	22	11	12
21	22	11	12
23	22	11	11
25	22	11	11
27	22	11	11

Kokkonen ym. 2012

6.9.2013

Maataloustieteiden laitos /Tuomo
Kokkonen
ProAgria Maitovalmennus

26

PRO Agria Valkuaisruokinnan vaikutus

- Valkuaistason noustessa tasolta 14-16 % tasolle 19-21 %:a, tiinehtyminen on heikentynyt vain 12 %-yksikköä
- Kaikissa kokeissa tiinehtyminen ei ole edes heikentynyt vaikka valkuaisaso oli hyvinkin korkea.
- Runsaalla valk. ruokinnalla ei näytä olevan selvää vaikutusta kiimakierroon käynnistymiseen
- Erittäin runsas valkuaisruokinta yhdistettynä energiavajeeseen heikentää hedelmällisyyttä (herutusruokinta)
  - Runsaalla valkuaisruokinnalla ylläpidetty korkean tuotannon aiheuttama metabolisella kiihtymisen yhteys prog. tason alenemiseen
  - Energiavajeella on pitkäaikainen vaikutus

Maataloustieteiden laitos /Tuomo Kokkonen
ProAgria kouluttajakoulutus

Vapaa veden saanti

Agria

Veden lämpötila, vedenvirtaus, veden laatu, juomapisteidien lukumäärä sekä **sijainti**
 Matkalla ei ollut vaikutusta juontimääriin ja kertoihin (Spörndly et al. 2005)

jokaiselle plusasteen nousulle vedenjuonti näyttäisi kasvavan 1,52 kg/päivä (Mayer 2004.)

Drinking water intake in litres per day

ISO 9001
DNV
 RTTIPOITU
 ANISAATIO

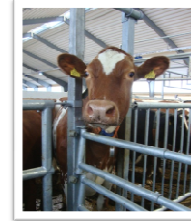
Cow 635 kg	Milk kg/day	Ambient temperature		
		≤ 4 °C	15.5 °C	27 °C
	9	45	55	68
	27	83	99	119
	36	102	121	146
	45	121	143	170
Dry cows				
	635 kg	37	45	61
	725 kg	39	48	65
Young stock				
	90 kg			
	180 kg	8	9	12
	360 kg	14	17	23
	545 kg	24	30	40
		33	41	55

Standard drinking water intake of housed cattle fed an Indoor ration.
 (D.E. Falk, Univ. of Idaho 2006)

CowSIGNALS®
 learn @ earn

Maito virtaamaan....

- Umpparit

- Kuntoluokka 3 – 3,5
- Karkearehujen laatu, tunnusruokinta umpikauden ruokinnan perusteella
- Kivennäistäydennykset
- Stressin välttäminen
- Hyvä poikimahygienia

- Heruvat lehmät

- Säilörehun/Apeen syönnin rajoitteiden poistaminen
- Sulavaa ja energiapitoista säilörehua vapaasti
- Riittävä väkirehuruokinta
- Hyvät parsiolosuhteet, pitävät ja kuivat lantakäytävät

Kiitos mielenkiinnosta Aurinkoista syksyä

